

ประโยค ป.ธ.๘

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

๑. การทำอินทริยธรรมทั้งหลาย มีสัทอินทริย์เป็นต้นให้มีเสมอกัน ชื่อว่า การปรับอินทริยธรรมให้มีเท่ากัน ฯ ก็ ถ้าสัทอินทริย์ของเธอ มีพลังแก่กล้า อินทริย์ทั้งหลายนอกนี้อ่อนไซ้ แต่นั้นไป วิริยอินทริย์ ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ประคองจิตไว้ได้ สตินทริย์ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ การบำรุงจิตได้ สมาธินทริย์ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ไม่ให้ จิตฟุ้งซ่านได้ ปัญญินทริย์ ก็ไม่สามารถทำหน้าที่เห็นได้ ฯ เพราะฉะนั้น สัทอินทริย์ นั้น ท่านผู้บำเพ็ญเพียรพึงให้ลดลงด้วยการไม่ใส่ใจโดยการพิจารณาถึงสภาวะธรรมหรือ โดยประการที่เมื่อเธอใส่ใจอยู่ สัทอินทริย์นั้น จะเกิดมีกำลังแก่กล้า ฯ ก็ ในเรื่องนี้มีเรื่องพระวัคคลิเถระเป็นตัวอย่างได้ ฯ ก็ ถ้าวิริยอินทริย์มีกำลังแก่กล้าไซ้ ต่อไป สัทอินทริย์ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ความน้อมใจเชื่อได้ อินทริย์ทั้งหลายนอกนี้ ก็ไม่สามารถ ทำการแยกหน้าที่นอกนี้ได้ ฯ เพราะฉะนั้น วิริยอินทริย์นั้น ท่านผู้บำเพ็ญเพียรพึงให้ ลดลง ด้วยการเจริญสัมโพชฌงค์มีปัสสัทธิสัมโพชฌงค์เป็นต้น ฯ แม้ในข้อนั้น ก็พึง แสดงเรื่องพระโสณเถระ (เป็นตัวอย่าง) ได้ ฯ แม้บรรดาอินทริย์ทั้งหลายที่เหลือ เมื่ออินทริย์อย่างหนึ่ง มีพลังแก่กล้าอยู่ บัณฑิตพึงทราบว่ อินทริย์ทั้งหลายนอกนี้ ก็ไม่สามารถในหน้าที่ของตนได้ ด้วยประการฉะนี้ ฯ

แต่ว่าโดยพิเศษ บรรดาอินทริยธรรม ๕ ประการนี้ บัณฑิตทั้งหลายสรรเสริญ ความเสมอกันแห่งสัทอินทริย์กับปัญญินทริย์ และสมาธินทริย์กับวิริยอินทริย์ ฯ ความจริง บุคคลผู้มีศรัทธาแก่กล้า มีปัญญาอ่อน ย่อมเป็นผู้มีความเลื่อมใสสุดยอด ย่อม เลื่อมใสในเรื่องอันไม่เป็นเรื่อง ฯ บุคคลผู้มีปัญญาแก่กล้า มีศรัทธาอ่อน ย่อมคบผ่าย อวดดี เป็นคนแก้ไขไม่ได้ เหมือนโรคที่มีสมุฏฐานเกิดมาจากยา รักษาไม่ได้ ฉะนั้น ฯ บุคคลย่อมเลื่อมใสเฉพาะในเรื่อง (ที่เป็นเรื่อง) เท่านั้น เพราะปัญญินทริย์กับสัทอินทริย์ ทั้งสองมีความเสมอกัน ฯ ความเกียจคร้านย่อมครอบงำคนมีพลังสมาธิแก่กล้า ผู้มี

วิริยะอ่อน เพราะสมาธิเป็นฝ่ายของความเกียจคร้าน ๑ อุทัจจะย่อมครอบงำคนมีพลัง
วิริยะแก่กล้า มีสมาธิอ่อน เพราะวิริยะเป็นฝ่ายของอุทัจจะ ๑

๒. บทว่า เพราะเสมอด้วยมหาภูต ความว่า ความจริง ภูตคือธาตุทั้งหลาย
เหล่านี้ ตัวเองมิได้เป็นสิ่งที่มิสืเชียวเลย ย่อมแสดงอุปาทายรูปเป็นสืเชียวได้ มิได้เป็น
สืเหลืองเลย แสดงอุปาทายรูปเป็นสืเหลืองได้ มิได้เป็นสืแดงเลย แสดงอุปาทายรูป
เป็นสืแดงได้ มิได้เป็นสืขาวเลย แสดงอุปาทายรูปเป็นสืขาวได้ เปรียบเหมือนนักแสดงกล
แสดงนำอันมิใช่แก้วมณีเลยให้เป็นแก้วมณีได้ แสดงก้อนดินมิใช่ทองคำเลยให้เป็น
ทองคำได้ ฉะนั้น และเปรียบเหมือนนักแสดงกล ตนเองมิได้เป็นยักษ์ มิได้เป็นนก
ก็แสดงเป็นยักษ์บ้าง แสดงเป็นนกบ้างได้ ฉะนั้น เพราะเหตุนั้น ธาตุทั้งหลายเหล่านั้น
จึงชื่อว่า มหาภูต เพราะเสมอด้วยนักแสดงกล อันเป็นความมีไม่จริงมากมาย ๑ และ
เปรียบเหมือนมหาภูตทั้งหลายมียักษ์เป็นต้น เข้าสิงคนผู้ใด สถานที่อยู่ของมหาภูตเหล่านั้น
ย่อมหาไม่พบเลยในภายใน ในภายนอกของบุคคลนั้น และมหาภูตเหล่านั้นจะไม่สิงบุคคล
นั้นอยู่ก็หามิได้ ฉนใด แม้มหาภูตคือธาตุทั้งหลายเหล่านี้ ก็เป็นฉนนั้นเหมือนกัน ดำรง
อยู่ภายในของกันและกันก็หามิได้ ดำรงอยู่ภายนอกก็หามิได้ และไม่อาศัยกันและกัน
ดำรงอยู่ก็หามิได้ ๑ มหาภูตคือธาตุทั้งหลาย จึงชื่อว่า มหาภูต แม้เพราะเสมอด้วย
มหาภูต มียักษ์เป็นต้น เหตุเป็นฐานะที่ไม่ควรคิด ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

